

Begäran om hörande

VN/26483/2023

1.

Systemet med minst 18 enkelriktade resor som hör till det dagliga livet i månaden innebär i praktiken att färdtjänstanvändare kan åka någonstans utöver arbete eller studier 9 gånger i månaden. Inom ramen för dessa resor måste personen rymma till exempel hobbyer, shopping, kulturella aktiviteter, ideell verksamhet och att träffa vänner. Personer kan beviljas tilläggsresor utöver de 18 enkelriktade resorna. Trots att detta är en subjektiv rätt har det i praktiken varit svårt att få dessa beviljade utan mycket vägande skäl. Syftet med den funktionshindersservicelag som godkändes våren 2023 är bland annat att uppnå likabehandling, delaktighet och deltagande i samhället för personer med funktionsnedsättning samt att förebygga och undanröja hinder för uppnåendet av dessa syften. För att nå en faktisk delaktighet i samhället krävs att kvoten på 18 resor höjs eller att tilläggsresor beviljas med lägre tröskel. En person som inte är en färdtjänstanvändare lämnar sannolikt hemmet oftare än 9 gånger i månaden, vilket bör tas i beaktande vid bestämmandet av kvoterna för färdtjänstresor.

I handikappserviceförordningen stadgas att färdtjänst beviljas inom hemkommunen och till närbelägna kommuner. I rättspraxis har förutom geografiska grannkommuner även så kallade "funktionella närkommuner" ansetts vara närbelägna kommuner (ex. HFD 19.6.2006 L 1573). I begreppet funktionell närkommun beaktas det behov som funktionsnedsättningen eller sjukdomen orsakar av tjänster som varken erbjuds i den kommun där en person är bosatt eller i närkommunerna som gränsar till kommunen. Dessutom bör man ta i beaktande var de övriga kommuninvånarna i allmänhet shoppar, går på teater eller sköter andra ärenden med anknytning till det dagliga livet. Med tanke på arbetsresor bör man uppskatta vad som hör till kommuninvånarnas normala pendlingsområde.

I praktiken ser vi i vår rådgivning att det är svårt att beviljas resor till en kommun som inte gränsar till hemkommunen även om den geografiskt ligger nära och i fråga om service fungerar som funktionell närkommun för kommunens invånare. I exemplet HFD

14.2.2014 L 483 ansåg domstolen att Helsingfors inte ska ”betraktas som en funktionell närkommun till Kyrkslätt endast för att där finns service som personen behöver eller för att utbudet av kultur- och rekreationstjänster är större än i Kyrkslätt och dess grannkommuner.” Större vikt borde fästas vid var övriga kommuninvånare rör sig och uträttar ärenden, vilket i praktiken kan vara över ett större geografiskt område och sträcka sig utanför grannkommunen. Detta är absolut nödvändigt för att uppnå likabehandling.

2.

SAMS stöder förslaget att bevilja resor för röstning och deltagande i det politiska livet, vilka utgör extra resor utöver de beviljade 18 resorna. Att delta i det politiska livet är i praktiken svårt då resorna med färdtjänst är begränsade till 18. På detta sätt minskar inte röstningen antalet tillgängliga färdtjänstresor, och en person med funktionsnedsättning behöver inte välja mellan att rösta och att delta i andra aktiviteter. På samma sätt anser vi det vara nödvändigt att deltagande i det politiska livet tryggas och att extra resor med färdtjänst beviljas enligt behovet och livssituationen för en person med funktionsnedsättning. I FN:s funktionshinderkonvention stadgas i artikel 29 att konventionsstaterna ska garantera personer med funktionsnedsättning politiska rättigheter och möjlighet att åtnjuta dem på samma villkor som andra. Detta är en nödvändighet ur demokratisynpunkt och handlar om personer med funktionsnedsättnings likvärdiga möjlighet att leva och delta i samhället på samma villkor som en person utan funktionsnedsättning i samma ålder och livssituation.

3.

I FN:s funktionshinderkonventions artikel 29 stadgas vidare att Finland är skyldiga att:

- i) säkerställa att valprocedurer, anordningar och material är ändamålsenliga, tillgängliga och lätta att förstå och att använda,

Röstningslokaler behöver vara tillgängliga och på en plats dit en person med funktionsnedsättning lätt kan ta sig. I Sverige har röstningslokalers tillgänglighet tryggats i vallagens 22§ där det stadgas att:

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors
Medelhavsgatan 14A
00220 Helsingfors

Vasa
Rådhusgatan 23
65100 Vasa

samsnet.fi
facebook.com/SAMSRf
instagram.com/sams_rf

”I val som gäller hela landet ska varje kommun se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta.”

Det finns skäl att även i Finland, i tillägg till FN:s funktionshinderkonvention, inkludera en liknande paragraf i vallagen.

Röstningslokalers tillgänglighet behöver tryggas med olika sorters funktionsnedsättning i åtanke. Röstningslokaler behöver ha en god ljudmiljö. Talade meddelanden bör ha lämplig volym och information bör också tillhandahållas visuellt för personer med hörselnedsättning, så som visuella larm för utrymning. För personer med svårigheter att uppmärksamma, minnas och tolka information är kognitiv tillgänglighet viktig. Lokalernas utformning bör underlätta orientering och förståelse, med tydlig skyltning, lättlästa skyltar och en lugn miljö. För personer med fysisk funktionsnedsättning är det viktigt att lokalerna är fysiskt tillgängliga. Det innebär att det bör finnas tydligt skyltade parkeringsplatser för personer nära entrén, ramper, dörröppnare, hissar och tillgängliga toaletter. För personer med nedsatt syn är det viktigt att lokalen är lätt att överblicka och förstå med bra ljussättning. Tydliga skyltar, punktskrift på hissknappar och larm för utrymning via ljud är också viktiga för säkerheten. Därtill måste tillträde för ledarhundar tryggas och valfunktionärer bör få utbildning i att ledarhunden är ett hjälpmedel.

Dennis Rehn, SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors, 30.4.2024

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors
Medelhavsgatan 14A
00220 Helsingfors

Vasa
Rådhusgatan 23
65100 Vasa

samsnet.fi
facebook.com/SAMSRf
instagram.com/sams_rf